

Medicinske sestre v zdravstvenem domu

Za medicinske sestre sta zdravstveni dom in zdravstvena postaja ne samo novo, ampak obenem zelo obširno in mnogolično delovno področje. Zato mora medicinska sestra vedeti kaj več o nalogah, delu in o organizacijskih enotah teh za zdravstveno službo in ljudstvo najvažnejših zavodov v sistemu vseh zdravstvenih zavodov sploh. Poznavanje nalog in organizacije teh zavodov je za medicinsko sestro še toliko važnejše, ker v zdravstvenem domu (postaji) ne bo opravljala samo strokovnih nalog po svoji strokovnošolski izobrazbi, ampak tudi naloge, ki izvirajo iz njenega položaja, bodisi da je glavna sestra, šef patronažne službe, šef pomožne zdravstvene postaje itd., ali iz njenih funkcij v kolektivnih organih, kot n. pr. član strokovnega kolegija ali zastopnik delovnega kolektiva v upravnem odboru.

Vsak zdravstveni dom in zdravstvena postaja mora ne glede na to, kakšne strokovne organizacijske enote so v ta zavod vključene, opravljati vsaj te osnovne naloge: proučevati zdravstveno stanje prebivalstva na svojem območju; skrbeti za izboljšanje higijene na javnih krajih, v obratih, internatih in sploh prostorih, kjer se zbirajo ljudje; preprečevati in zatirati nalezljive bolezni, izvajati predpise o higieni živil, pitne vode in ukrepe glede baciloposceev; opravljati posle dezinfekcije in dezinfekcije, organizirati in izvajati **patronažno službo; izvajati zdravstveno varstvo nosečih, dojenčkov, mater, predšolske in šolske mladine;** uvajati zdravstveno varstvo športnikov; **skrbeti za zdravstveno prosveto in vzgojo;** nuditi ambulantno zdravstveno pomoč; zbirati zdravstveno statistiko, jo analizirati in na osnovi tega predlagati občinskemu ljudskemu odboru potrebne ukrepe za izboljšanje zdravstvene službe; skrbeti za strokovni napredek zdravstvenega osebja in še druge naloge, ki jih določi svet za zdravstvo občinskega ljudskega odbora.

Že iz naštetih številnih in pestrih nalog se vidi, da je v njih zajeta vsa osnovna preventivna in kurativna zdravstvena služba in da se zdravstveni domovi in postaje ne označujejo brez razloga kot **temeljni** zdravstveni zavodi splošne zdravstvene službe. Temeljni zavodi pa so tudi zato, ker so ljudstvu najbližji, ker se jih ljudje najbolj poslužujejo in ker po njih občinski ljudski odbor izvaja svojo zdravstveno politiko in potrebne zdravstvene ukrepe.

Kot so številne in obsežne naloge zdravstvenih domov in postaj, tako so številne in mnogovrstne organizacijske enote, ki sestavljajo zdravstveno postajo ali zdravstveni dom. V vsako zdravstveno postajo mora biti vključena vsaj splošna ambulanta s stalnim zdravnikom, posvetovalnica za otroke in žene, sestrška patronažna služba in babiška služba. Lahko pa ima — čeprav ni obvezno — zdravstvena postaja še druge enote, n. pr. zobno ambulanto, dispanzer ali ambulanto za zdravstveno varstvo šolske mladine, depo zdravil itd.

Zdravstveni dom, ki je po svoji vsebini dela pravzaprav samo večja zdravstvena postaja, pa mora imeti vsaj te organizacijske enote: splošno in zobno ambulanto, dispanzer ali ambulanto za šolsko mladino; dispanzer ali posvetovalnico za žene; dispanzer ali posvetovalnico za otroke; patronažno in bolniško službo. Praviloma pa so vključene v zdravstveni dom še vse specialistične ordinacije (ambulante); vsi dispanzerji (antituberkulozni, antitrahomski, kožnovenerični, onkološki); materinski in podobni domovi; športna ambulanta; higijenska postaja; reševalna postaja, fizikalna terapija; dezinfektorska služba; laboratoriji, depo zdravil in bolniški oddelek (diagnostična postaja) itd.

Vse te strokovne enote zdravstvenih domov in postaj seveda niso in spričo teritorialne razsežnosti sedanjih občin tudi ne morejo biti na enem kraju ali v eni zgradbi. Zdravstveni dom in postaja nista torej neka zgradba, ampak organizacijski pojem za povezavo na območju občine raztresenih nesamostojnih enot v enotni zdravstveni zavod.

Zakon sam ne obravnava nalog in ureditve posameznih organizacijskih enot, temveč prepušča to pravilnikom Sveta za zdravstvo LRS. Obravnava pa eno strokovno enoto (ki je zgoraj nismo navedli), t. j. **pomožno zdravstveno postajo**. Ta je lahko v sestavu zdravstvenega doma ali zdravstvene postaje in se ustanovi v oddaljenih krajih, kjer ni stalnega zdravnika in torej ni možnosti za ustanovitev zdravstvenega doma (postaje). Tako pomožno postajo vodi stalna medicinska sestra, zdravnik pa pride samo občasno (n. pr. tedensko) na to postajo. Naloga take postaje je zlasti iskati vire nalezljivih bolezní, prijavljati nalezljive bolezni, zdravstvena prosveta in vzgoja, patronažna služba, prva pomoč in ambulantna zdravniška služba, kadar pride zdravnik. Medicinski sestri in pomožni zdravstveni postaji bo v pomoč svet državljanov, ki ga izvolijo zbori volivcev za reševanje problemov pomožne zdravstvene postaje.

V predpisih Sveta za zdravstvo LRS, ki se že pripravljajo, bodo natančno določene naloge in ureditev posameznih strokovnih organizacijskih enot zdravstvenega doma oziroma zdravstvene postaje in naloge osebja v teh zavodih. Lahko pa rečemo že sedaj, da bo v teh predpisih podčrtana vloga medicinske sestre v vseh vprašanih nege bolnika, pri zdravstvenem varstvu otroka, mladine in žena, v zdravstveni prosveti in patronažni službi.

Od napovedanih predpisov je doslej že izšel Pravilnik o nalogah, ureditvi in delu protituberkuloznih dispanzerjev (Ur. l. LRS št. 5/57), ki je prepustil patronažno službo medicinski sestri. Nato pa je določil, da je to lahko monovalentna medicinska sestra protituberkuloznega dispanzerja ali pa polivalentna sestra zdravstvenega doma (postaje).

Na podlagi Zakona o zdravstvenih domovih in postajah je bil uveljavljen tudi že Pravilnik o strokovnem izpopolnjevanju zdravstvenega osebja. Po tem pravilniku se bodo morale medicinske sestre, ki delajo v kateri koli enoti zdravstvenega doma (postaje), obvezno strokovno izpopolnjevati s praktičnim delom v strokovno bolj urejenih zdravstvenih zavodih 30 dni na vsakih 5 let ali pa se bodo zanje organizirali posebni tečaji za usposobitev in izpopolnitev v posameznih panogah sestrške službe, n. pr. za patronažno službo, za zdravstveno varstvo matere in otroka, za dietetiko, za transfuzijsko službo, za delo v industrijski higieni, za instrumentarsko službo itd.

Medicinskih sester je doslej malo v preventivni službi zdravstvenih domov in postaj, četudi je tam zanje dosti strokovnih in organizacijskih nalog. Opozoriti pa moramo tudi na napake, ki jih delajo zdravstveni domovi (postaje) s tem, da medicinske sestre nepravilno zaposlujejo, in to predvsem v ambulantah za asistenco zdravnikov, kar bi lahko opravljale bolničarke, ali pa pri strokovno administrativnih poslih, ki bi jih lahko opravljali posebej za to usposobljeni administrativni uslužbenci. Služba v zdravstvenih domovih (postajah) in njihovih preventivnih enotah je za medicinske sestre raznovrstnejša, neposrednejša in samostojnejša kot v kurativni službi; poleg tega pa za splošno zdravstveno službo in za ljudstvo prvenstvene važnosti. Zato naj se je medicinske sestre ne izogibajo. S tem bodo sestrsko službo še bolj približale ljudstvu in obenem še bolj dvignile ugled svojega poklica.

P. S.